

NAPROMEK (*niem. Gut Nappern*)

W 1351 r. komtur ostródzki, Gunter von Hohenstein, nadał Prusowi o imieniu **Naproke** 17 włók (*dawn. miara powierzchni; 1 włoka = 30 mórg = 17,955 ha = 179 550 m²*) w Nowym, czyli Małym Napromku.

W 1537 r. była to wieś wolna od szarwarku. Trzy lata później mieszkało w niej 4 wolnych kmieci.

Prawo budowy wiatraka w Napromku otrzymał od księcia Albrechta starosta Pasłęka, Jan z Witramowa.

W 1584 r. wieś należała do **Fabiana i Nikela z Witramowa**, którzy zobowiązani byli do wystawiania jednego zbrojnego.

W 1650 r. właścicielem Małego Napromka był pochodzący z Prus ród **Kalkenstein**.

Do początku XVIII w. Napromek był w posiadaniu **Jana Sarschewskiego** (Zakrzewskiego). W 1783 r. majątek liczył tylko dwa dymy.

W 1820 r. dobra należały do pruskiego generała **Heinricha von Brandta** – liczyły 4 dymy i 15 mieszkańców, a w 1861 r. majątek zajmował 2647 mórg i liczył 213 osób (w tym 48 katolików).

W roku 1895 r. istniała w Napromku gorzelnia parowa, młyn parowy oraz cegielnia, a w majątku prowadzono hodowlę owiec i bydła.

Do Małego Napromka należało wówczas 271 ha, a do majątku 568 ha. We wsi mieszkało 160 katolików, natomiast w majątku 111 osób (w tym 48 katolików).

W czasie przygotowań do plebiscytu terytorialnego w 1920 r., mieszkańcy pogranicznych wsi rozwinęły intensywną agitację polską.

W czasie głosowania w Małym Napromku padło 48 głosów na Polskę, a 43 głosy na Prusy Wschodnie. Mały Napromek, w wyniku ustaleń komisji demilitacyjnej, przyznano Polsce.

Leśniczówka „Napromek”

W sąsiedztwie leśniczówki Napromek znajduje się ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Uroczysko Napromek”.

Zróżnicowany teren, przez który biegnie trasa pozwala na poznanie walorów przyrodniczych Wzgórz Dylewskich. Tem ścieżki są lasy leśnictwa Napromek, w których prowadzona jest zrównoważona gospodarka leśna.

Trasa zaczyna się i kończy przy Leśniczówce Napromek. Jest tam miejsce na ognisko, ławki, wiata oraz polana nadająca się do organizacji pikniku oraz zabaw na świeżym powietrzu.

Przy leśniczówce funkcjonuje również Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt.

*Ścieżka przyrodniczo-edukacyjna „Uroczysko Napromek”
i Głazowisko w Napromku*

PRZYDATNE ADRESY:

Numer kierunkowy do Ostródy i Lubawy +48 89
Informacja telefoniczna tel. 118 913 (z tel. stacjonarnych), tel. 72 913 (z tel. komórkowych)

SŁUŻBY RATUNKOWE

Pogotowie Ratunkowe tel. 999
Policja tel. 997
Straż Pożarna tel. 986
Centrum Powiadomiania Ratunkowego tel. 112
Ośrodek Rehabilitacji Zwierząt tel. 512 468 145

URZĘDY

Urząd Gminy Ostróda
ul. Jana III Sobieskiego 1, 14-100 Ostróda
tel. +48 89 676 07 00, fax +48 89 676 07 90
www.gminaostroda.pl

Urząd Gminy Lubawa
Fijewo 73, 14-260 Lubawa
tel. +48 89 645-54-10, fax 089 645-54-14
e-mail: urzad@gminalubawa.pl, www.gminalubawa.pl/

INFORMACJA TURYSTYCZNA

Centrum Informacji Turystycznej w Ostródzie
Plac Tysiąclecia Państwa Polskiego 1A, 14-100 Ostróda
tel. +48 89 642 30 00, fax: +48 89 642 30 00, e-mail: cit@mazury-zachodnie.pl
www.mazury-zachodnie.pl

HOTELE, GASTRONOMIA

Hotel SPA Dr Irena Eris
Wzgórze Dylewskie Sp. z o.o.
Wysoka Wieś 22, 14-100 Ostróda
tel. +48 89 647 11 11, fax +89 647 10 00
e-mail: wzgorza@hotelspa.pl
www.hotelspa.pl/wzgorza

Dom Gościnny „Stara Szkoła”
Wysoka Wieś 27, 14-100 Ostróda
tel. +48 89 647 15 23, e-mail: ewa@dylewska.pl, jtracz@interia.pl
www.dylewskie.pl

Siedlisko „Kalinówka”
Pietrzwałd, 14-100 Ostróda
tel. +48 602 794 229, e-mail: brunery@poczta.onet.pl

Bibliografia:

- Achremczyk S., *Historia Warmii i Mazur*, t. I-II, OBN, Olsztyn, 2011.
- Białuński G., *Studia z dziejów plemion pruskich i jaćwieskich*, Olsztyn, 1999.
- Buczek K., *Geograficzno-historyczne podstawy Prus Wschodnich*, IB, Toruń, 1936.
- Czechowski A., *Opis ziem zamieszkałych przez Polaków pod względem geograficznym, etnograficznym, historycznym, artystycznym, przemysłowym, handlowym i statystycznym, Ziemie polskie w Prusach: Prusy Wschodnie i Zachodnie, W. Księstwo Poznańskie, Śląsk Pruski*, „Gazeta Polska”, Warszawa, 1904.
- Hoffmann M.J., *Kultura i osadnictwo południowo-wschodniej strefy nadbałtyckiej w I tysiącleciu p.n.e.*, Olsztyn, 2000.
- Kondracki J., *Geografia regionalna Polski*, PWN, Warszawa, 2002.
- Okulicz-Kozaryn Ł., *Życie codzienne Prusów i Jaćwiegów w wiekach średnich (IX-XIII w.)*, PIW, Warszawa 1983.
- Piotr z Dusburga, *Kronika ziemi pruskiej*, tłum. S. Wyszomirski, UMK, Toruń, 2004.
- Ryka W., Maliszewska A., *Słownik petrograficzny*, Wydawnictwa Geologiczne, Warszawa, 1982.
- Worobiec K. A., Liżewska I., *Aleje przydrożne. Historia, znaczenie, zagrożenie, ochrona*, Stowarzyszenie na rzecz Ochrony Krajobrazu Kulturowego Mazur „Sadyba”, Kadzidłowo-Olszyn, 2009.
- Samsonowicz H., *Encyklopedia Historii Gospodarczej Polski do 1945 roku*, Wiedza Powszechna, Warszawa, 1981.
- Słabek H., *Dzieje polskiej reformy rolnej 1844-48*, Wiedza Powszechna, Warszawa, 1972.
- Legends i opowieści z Ziemi Ostródzkiej*, pod red. K. Dembczyńskiej, Stowarzyszenie Sasinia, Ostróda, 2010.
- Ostróda. Z dziejów miasta i okolic*, pod red. A. Wakara, „Pojezierze”, Olsztyn, 1976.
- Słownik geograficzny Państwa Polskiego i ziem historycznie z Polską związanych; Pomorze Polskie. Pomorze Zachodnie. Prusy Wschodnie*, pod red. S. Arnolda, Warszawa 1936-1939.
- <http://aleje.org.pl/>
- <http://dylewo-dohlau.pl>
- <http://grodziska.eu/>
- <http://historiami.pl>
- <http://pruskihoryzont.blogspot.com>
- <http://www.bildarchiv-ostpreussen.de>
- <http://ziemianskieklimaty.weebly.com>

JERZWAŁD 2014

Zdjęcia i opracowanie: Monika Pasik
Nakład: 2 000 egz.

Fot. Nasyp dawnej kolei Samborowo-Turza Wielka – na szlaku „W krainie Sassenpile”.

Zespół Parków Krajobrazowych
Pojezierza Iławskiego i Wzgórz Dylewskich

Jerzwałd 62, 14-230 Zalewo
tel./fax 89 758 85 27

foto. Dołina rzeki Grzeil – na szlaku „W krainie Sassenspiele”

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY